



**KARJALA-TALON** rakentaminen alkaa. Siitä tulee muistomerkki karjalaisten nykypolven rakkaudesta kotiseutua kohtaan ja toimintaja käyttötalo karjalaisten tuleville sukupolville.

KIINTEISTÖ OY KARJALAISTEN HEIMOTALO perustettiin 7. 10. 72 Finlandia-talon ravintolassa. Osakemerkitsijöistä oli läsnä 90 %. Merkityt 3 000 osaketta jakaantuvat seuraavasti:

109 karjalaiseuraa ja yhdistystä yhteensä 246, 38 säätiötä yhteensä 402, 39 liikelaitosta yhteensä 235, 5 seurakuntaa yhteensä 5 ja 218 yksityistä yhteensä 301 osaketta.

Loput 18 osaketta merkitsi Karjalan Liitto, joka tulee osan osakkeistaan myymään nimellishintaan. Onkin syytä toivoa, että Matti Myöhäset ja erilaiset epäilijät, seurat ja yksityiset käyttäisivät tätä mahdollisuutta hyväseen, rakentaminen aloitetaan tänä vuonna.

### MERKKIPAIVIA

80 vuotta täytti. 16. 10. kenr.maj. evp. Väinö Henrik Vainio Vaasassa. Hän on syntynyt maanviljelijän poikana Hiitolassa ja tuli ylioppilaaksi Käkisalmen yh-



Kenr.maj. V. Vainio.

teiskoulusta 1914. Kun maahamme syntyi jääkäriilike hän liittyi mukaan ja ilmoittautui 1915 Saksassa Lockstedtin koulutusleireille. Hän osallistui Jääkäripataljoona 27:n vaiheisiin ja kunnostautui varsinkin Schmardeudenin hyökkäyksessä. V. 1916 hänet komennettiin Suomeen etappitehtäviin ja joutui mukaan kuuluun Maaninkajärven saunakahakkaan Simossa. Palattuaan jälleen Saksaan hän saapui jääkärien pääjoukon mukana Suomeen ja otti osaa vapaussotaan ja haavoittui Kalevan kankaalla. Vapaussodan päätyttyä hän nuorena jääkäriupseerina jäi armeijan palvelukseen.

V. H. Vainio palveli pioneeri joukoissa.

Vv. 1923—25 hän suoritti teknillisen korkeakoulun sotatieteellisen osaston kurssin ja vv. 1925—27 sotakorkeakoulun teknillisen kurssin. Kymenlaakson sk-piirin päällikkönä hän toimi 1935—39 ja talvisodassa Kannaksen armeijan pioneerikomendantina, välirauhan aikana päämajan linnoitustöiden tarkastajana ja jatkosodassa Karjalan AKn ja myöhemmin Kannaksen AKn pioneerikomendantina.

Syvästi isänmaallisena miehenä hän joutui aikanaan Valpon pidättämäksi.

Kenraali Vainio tunnetaan myös luistavakynäisenä kirjailijana. Hän on kirjoittanut useita kirjoja, kaunokirjallisten lisäksi Suomen Jääkärien elämäkerraston, Hiitolan ja Kurkijoen historiat. Hänet tunnetaan myös sujuvana lehtipakinoitsijana.

Kenraali Vainion suorittama työ erikoisaselajinsa hyväksi on ollut perustavaa laatua. Jääkäriiliiton puheenjohtajana hän toimi vv. 1948—57.

101 vuotta täytti 15. 10. 72 Jaakko Mäkinen Maaningalla, jonka vanhin asukas hän on, vaikka on syntynyt Salmin pitäjässä, Lunkulansaaren Tiialan kylässä. Karjalan meren, Laatokan hän on „kyntänyt, pitkin ja ja poikin. Jatkosodan aikana hän 70 vuotiaana „brihat-suijässä“ palasi kotikyläänsä ja ryhtyi tekemään katos-ta keskeneräiseksi jääneeseen kylään. Sekin piti jättää vierahil.





Pekka Ruotsi.

70 vuotta täytti 22. 9. 72 kansakoulunopettaja Pekka Ruotsi. Rajakarjalainen rahvas, kahta puolta rajaa tuntee Pekan loistavana heimomurteen taitajana ja pakinoitsijana. Kun Salmin sk-piirin puolustusväki koontui 1930-luvulla kesäisiin harjoituksiin Salmiin, oli suuri nautinto illanvietoissa kuulla Pekan pakinat. Siltä ajalta näiden rivien naputtajan mieleen syöpyivät tarinat „kolhoosin potšin, tappajan tuomiotilaisuudesta, vikuripäisen akan kuolosta, joka kuolleenakin ui vasta-virtaan eikä myötävirtaan, ja monet muut.

Hän valmistui opettajaksi 1929 ja sen jälkeen toimi opettajana kotikylässään Manssilassa talvisotaan saakka (1939). Lukuvuodet 1937—1938 hän toimi v.t. opettajana Helsingissä ja opiskeli Helsingin yliopistossa.

Talvisodan aikana hän joutui ensin rintamalle ja myöhemmin venäjän kielen taitoisena sotavankien valistustyöhön. Jatkosodan aikana Pekka Ruotsi toimi sotilashallinnon alaisena opettajana Aunuksen Tulemajärvellä. Hänen vakituinen virkapaikkansa vuodesta 1940 on ollut Oulun kaupunki, jossa hän on toiminut eri kansakouluissa ja myöhemmin keskuskansakoulun kansalaiskoululuokilla.

Oulussa hän on toiminut ort. seurakunnan neuvoston ja valtuuston jäsenenä sen perustamisesta lähtien sekä uskonnonopettajana oppikouluissa kymmenen vuotta. Hän on ollut opettajayhdistyksen johtokunnan jäsenenä ja kolme vuotta saman yhdistyksen sihteerinä sekä rahastonhoitajana. Samoin hän on toiminut Pohjolan Karjalaisseurapiirin puheenjohtajana, varapuheenjohtajana sekä sihteerinä useita vuosia ja on ollut Karjalan Liiton hallituksen sekä Oulun Teatterin johtokunnan jäsen. Hän on saanut eräitä ansiomerkkejä, mm. heimosotaristin ja kirkollisen Pyhän Karitsan ritarimerkin.

70 vuotta täytti 20. 9. munkkidiakoni Joona Heinäveden pitäjän Suurahossa. Hän on syntynyt Alavoisten kylässä Aunuksessa, mistä siirtyi 1928 Suomeen, noviksiksi Valamon luostariin. Hänet vihittiin 1946 munkiksi Konevitsan luostarissa Keiteleeseen Hiekassa ja munkkidiakoniksi 1954. Hän siirtyi 1969 luostarista asumaan pieneen erakkomajaan Suurahoön.

70 vuotta täytti Vihtori Pörhönen 11. 11. 72 Valtimolla. Hän on syntynyt Suojärvellä.

70 vuotta täytti 12. 11. Stepanida Rautio o.s. Makarov Säämingissä. Hän on kotoisin Aunuksen Tulemajärveltä.

70 vuotta täyttää 22. 10. Erkki Ilmari Käpy Helsingissä. Hän on syntynyt Watertownissa USA:ssa, mistä hän siirtyi viime vuonna Suomeen. Hän osallistui aikoinaan vapaussotaan Suomessa ja Eestissä sekä Aunuksen retkeen. Ennen 1963 tapahtunutta eläkkeelle siirtymistään hän oli mm. USA:n laivastossa sekä ulkoasianhallinnon palveluksessa Suomessa, Ruotsissa ja USA:ssa.

60 vuotta täytti 14. 9. rovasti Edgar Ernst Vaalgmaa Iitissä. Hän on syntynyt kalastajan poikana Latvian Kuurinmaalla — pienen suomensukuisen Liivin heimon jäsenenä, jollaisena hän on ainoa Suomessa. Tultuaan ylioppilaaksi Latvassa hän siirtyi 1933 stipendiaattina Suomeen ja suoritti pappistutkinnon Helsingin yliopistossa. Saatuaan Suomen kansalaisoikeudet ja pappisvihkimyksen 1940 hän toimi ylimääräisenä pappina Asikkalassa, Rengossa ja Pielisjärvellä. 1955 hänestä tuli Pertunmaan kirkkoherra ja 1963 hän siirtyi nykyiseen virkaansa Iitin kappalaiseksi. Toimipaikkakunnallaan hän on osallistunut järjestötoimintaan mm. Suomen Punaisen Ristin osastoissa. Hän on myös käänttänyt Vähä-Katekismuksen liivinkielelle ja osallistunut Uuden Testamentin liivintämistyöhön. Talvi- ja jatkosodan aikana hän toimi sotilaspappina Kannaksen ja Lapin rintamalla.

60 vuotta täyttää Niilo Larinen 6. 12. 72 Porvoossa. Hän on kotoisin Aunukselta, Mäntyselän pitäjän Koikarin kylästä. Hän otti osaa Aunuksen kansannousuun v. 1919 Muurmannin rintaman joukoissa. Heimopakolaisuudessa hän on toiminut monella alalla. Harvoin hän on pitänyt yhtä työtä leipäpuuna vaan aina jatkanut yrittämistään toisella työalalla, useimmiten kalastuksella, jota on harjoittanut sekä huvikseen että hyödykseen. Hänet on nähty metsärahdin vedossa Suojärvellä ja kalastajana Uuraassa. Kun sotien jälkeen ryhdyttiin muistelemaan karjalaisia kansantansseja, oli Niilo peleineen mukana sekä soittajana että neuvojana. Simo Härkönen merkitsi häneltä muistiin katrillin nuotit.

Vanhetessa hän ryhtyi kauppiaksi. Tätänykyä Koikarin briha iskee kauppaa Porvoon torilla niin tuulessa kuin tuiskussakin. Hän ei jätä tekemättä kauppaa vaikka pitää puhua svenskää, tosin vahvalla Aunuksen murteella.

Hän lienee sitä mieltä: ei kauppa elätä, ku ei barissa elättäne. Onnittelemme: Vastaanotto — Porvoon torilla.



#### TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET:

— Nasti Karppanen, o.s. Germanoff kuoli 4. 10. 72. Hänen viimeinen kotipaikkansa oli Pankakoskella, mutta hän oli syntynyt 6. 5. 1899 Aunuksen Paatenessa.



— Ofimja Ruotsi, o.s. Serguskin, kuoli 25. 6. 72 Taavetissa. Hän oli syntynyt 5. 7. 1880 Salmassa.

— Aleksanteri Saharov kuoli 13. 6. 72 Keiteleellä. Hän oli syntynyt 17. 3. 1895 Aunuksessa.

Anna Karppanen kuoli 11. 10. 72 Helsingissä. Hän oli runonlaulaja Ogoi Määräsen sukua ja syntynyt Suojärven Kaitajärvellä. Solmittuaan avioliiton tullinvartija ja F. Karppasen kanssa hän synnytti 2 tytärtä ja pojan. Elämä koti-Karjalassa oli myötöpäiväistä. Vuonna 1927 he ensimmäisenä suojärveläisenä perheenä muuttivat Helsinkiin. Heidän kodistaan tuli monelle suojärveläiselle ensitukikohta, gostituspaikka ja pääkaupungin neuvontatoimisto.

Kohtalonvuosi 1939 vaati myös tältä perheeltä uhrin. Venäläisen lentokoneen pommi osui Tehtaankadun kotipihaan ja sirpale katkaisi vanhimman tyttären elämänlangan. Pian kuoli perheen päämies. Näistä iskuista selvitettiin.

Myöhemmin kuolema vieraili kolmesti varsin lyhyen ajan sisällä. Kuoli poika, joka haavoittui pahasti jatkosodassa, samoin miniä ja vainajan veli.

Suuret olivat surut ja murheet, mutta karjalaisten myönteiset ominaisuudet, sitkeys ja luottamus Luojan tahtoon jäivät päällimmäisiksi.

On ollut kirkkaitakin päiviä: lapsuus ja nuoruus karjalaisessa kodissa ja myönteiset päivät Helsingissä.

Kaipaamaan jäivät suuri sukulais- ja ystäväpiiri.

„Muruja on elämän onni, suurin osa suruja.“ — T.

Maamme etevimpiin ikonimaalareihin kuulunut taiteilija Kauko Rysä kuoli äkkiä Nurmeksessa. Hän oli syntynyt 1927 Suojärvellä. Kauko Rysä valmistui kansakoulunopettajaksi Rauman seminaarista 1955. Opiskelun aikana sai hänen taideharrastuksensa alkunsa. Taideopintoja hän harjoitti mm. Joensuun kulttuuriseminaarissa ja Kuopion kesäyliopiston maalausseminaarissa. Erityisesti hän oli kiinnostunut ikonimaalauksesta ja osallistui ikonimaalauskursseille Joensuussa ja -seminariin Lopella. Hän täydensi opintojaan Pariisissa. Näytelyihin hän osallistui mm. Joensuun taideyhdistyksen näyttelyyn ja kahdesti Itä-Suomalaisen Taiteen näyttelyyn.

— Irja Sund, o.s. Nikolajeff, kuoli 23. 6. 72 Lapualla. Hän oli syntynyt 28. 4. 1892 Inkerin Sakkolassa, oli ortodoksi ja kuului vanhoihin inkerikkosukuihin, Inkerin karjalaisiin. Hän solmi avioliiton entisen Korpiselän kirkonkylän kestikievarin pitäjän Sundin kanssa. Kun Aunuksen kansannousun jälkeen rajan yli Raja-Karjalan pitäjään tuli tuhansia aunukselaisia miehiä, jotkut perheineen, osoittivat Sundit erinomaista heimomieltä luovuttamalla elintarvikkeita pakolaishuollon varassa oleville heimoveljille ja -sisarille. Suurimman hädän hetkellä Sundit avasivat talvisäilöön suljetun perunakuopan ja jakoivat sen sisällön maksutta. Isokokoinen ukko Sund oli kotoisin Pohjanmaalta.

## MIKSI RUOTSISTA PALATAAN SUOMEEN?

Tähän kysymykseen vastaa varsin mielenkiintoisella tavalla Ruotsissa ilmestynvä »Suomalaisten Uutislehti» n:o 17 (452)/15. 9. -72.

Suomalaisten paluu kotimaahan jatkuu entiseen tahtiin. Siitä ei pidetä suurta melua eikä läksiäisiääkään. Perheen pää pistäytyy kaikessa hiljaisuudessa kotimaan kamaralla, järjestää työpaikan ja asunnon. Asia on tällä lyöty lukkoon ja ilmielin ryhdytään pakkaamaan paluuta varten Suomeen.

Ketkä sitten palaavat kotimaahan, sopeutumattomatko tai yleensä epäonnistuneet henkilöt? Sellaisten pikavierailijoiden takaisinmeno isiensä maalle ei herätä mitään huomiota, se tuntuu luonnolliselta. Vasta silloin kun Ruotsissa vuosikautia asuneet, taloudellisesti vakiintuneet nostavat muuttokuormiin huonekalunsa, TV:nsä, pakaste-kaappinsa, mattonsa y.m. hyvinvoinnin tunnukset, viittaavat kintaalla hyvälle, modernille asunnolla ja ajavat omalla autollaan lähtösatamaan, niin silloin on kysymys todellisesta paluusta kotimaahan.

Miksi palataan? Tähän voisi melkein vastata »Mustalaisen» säkeillä: »Miksi kuljet, multa kysytään . . . luonnon lapsi mitä huolinkaan, kuin vain vapahana olla saan.» Tämä kansainvälisestä hyvinvoinnistaan kuuluisa maa on huippubyrokraattinen, virkavaltainen. Lait ja asetukset määräävät melkein joka askeleen kehdestä haetaan, vieläpä haudan taaksekin. Virkavallalla on oikeus sekottautua yksityisiin perheasioihinkin, viedä hatarin perustein lapset pois vanhemmiltaan, pistää sormensa jokaiseen keittopataan — kuvaannollisesti sanoen. Suomalainen ei ole tällaiseen holhoamiseen tottunut.

Parisenkymmentä kilometriä Tukholmasta asui suomalainen, joka oli päässyt n.s. vihreälle oksalle. Jo 10 vuotta sitten olivat he ostaneet HSB:ltä n.s. asumisoikeuden 10.000 kruunulla, mikä 10 vuotta takaperin oli vielä paljon rahaa. He olivat vielä ostaneet läheltä tontin, johon suunniteltiin omakotitalon rakentamista. Kaikki oli hyvin, taloudellinen tilanne ensiluokkainen. Olisi luullut heidän viihtyvän. Mutta eivätpä viihtyneet. — »Emme kestä enää!» He eivät osaa eritellä, mitä he eivät kestä. Kaikkea. Taloudellisesti he ovat hyvässä asemassa, mutta jonkinlainen kyllästyneisyys pakoittaa heidät lähtemään.

Perhe toisensa jälkeen katoaa Ruotsin kamaralta. Posti palauttaa meille lehtiä, joille posti on kirjoittanut pienen merkinnän: Avflyttat till Finland — muuttanut Suomeen . . .

Samassa lehdessä Suomen puolustusvoimien esikunta tiedottaa:

Ruotsissa asuvien suomalaisten nuorten miesten ei tarvitse välttämättä matkustaa kutsuntatilaisuuteen omaan sotilaspiiriinsä Suomeen. He voivat ottaa yhteyttä Ruotsissa joka Suomen lähetystöön tai konsulivirastoon ja hoitaa näissä paikoissa kutsunta-asiansa.

Lehdessä on vielä tieto siitä, että Suomeen palaava saa viedä kotimaahansa rahaa enintään 100.000 kruunua ja aviopari 200.000.